

NU CONTEAZĂ UNDE INTRI,
CONTEAZĂ CUM IEȘI

Where You Go Is Not Who You'll Be

Copyright © 2015 by Frank Bruni.

Originally published by Grand Central Publishing,
a division of Hachette Book Group, Inc.

© 2020 Editura ACT și Politon pentru prezenta ediție românească

Editura ACT și Politon

Str. Înclinată, nr. 129, Sector 5, București, România, C.P. 050202.

tel: 0723 150 590, e-mail: office@actsipoliton.ro

www.actsipoliton.ro

Traducător: **Dana Dobre**

Redactor: **Maria Nicula**

Tehnoredactor: **Teodora Vlădescu**

Coperta: **Marian Iordache**

Copyright Manager: **Andrei Popa**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BRUNI, FRANK

Nu contează unde intri, contează cum ieși / Frank Bruni; trad.: Dana Dobre. - București: ACT și Politon, 2020

ISBN 978-606-913-652-2

I. Dobre, Dana (trad.)

37

AVERTISMENT: Distribuirea, copierea sau piratarea în orice fel a acestei cărți nu este pedepsită numai prin lege, dar contravine și tuturor normelor și principiilor etice și sănătoase pe care un astfel de titlu le promovează. Ce fel de efect va avea energia pe care vrei să o transmiți mai departe, dacă aceasta vine prin furt, ilegalitate și lipsă de respect față de autor și față de toți cei care au contribuit la crearea acestei cărți, astfel ca ea să ajungă la dumneavoastră? Împărtășiți cu ceilalți informațiile importante, valorile și lecțiile pe care le-ați aflat din acest material, într-un mod corect și responsabil.

FRANK BRUNI

NU CONTEAZĂ
UNDE INTRI,
CONTEAZĂ CUM IEȘI

*Un antidot împotriva
nebuniei admiterii la universitate*

Traducere din limba engleză
de Dana Dobre

 ACT și Politon

2020

*Pentru toți liceenii din țara aceasta îngroziți
de momentul decisiv al admiterii la universitate și
pentru toți tinerii care s-au simțit dezamăgiți de ea.
Vă suntem datori vouă și întregii țări cu un sistem
mai bun și mai constructiv.*

CUPRINS

INTRODUCERE	9
UNU. <i>Școlile fără glorie</i>	25
DOI. <i>Aruncarea la țintă</i>	51
TREI. <i>Obsedații de la poartă</i>	73
PATRU. <i>Clasamente și nedreptăți</i>	99
CINCI. <i>Dincolo de zona de confort</i>	121
ȘASE. <i>De la Tempe la Waterloo</i>	139
ȘAPTE. <i>Un avantaj de elită?</i>	163
OPT. <i>Sufocat de iederă</i>	187
NOUĂ. <i>Smerit, flămând și înfloritor</i>	209
ZECE. <i>Pasiune, nu formulă</i>	231
EPILOG	245
MULȚUMIRI	251

INTRODUCERE

Peter Hart nu a încercat să intre la Harvard, Princeton sau altă universitate din Ivy League*. Nu fusese un elev atât de bun la liceul New Trier, care aparține de câteva suburbii prospere din nordul orașului Chicago. Aproape toți cei aproximativ o mie de absolvenți din fiecare an merg mai departe în învățământul superior și aproape toți știu, în funcție de locul pe care îl ocupă în clasamentul elevilor și de previziunile consilierilor specializați în orientare școlară, ce fel de colegiu pot spera să urmeze. O prietenă de-ale lui Peter se situa printre primii cinci din clasa lor; și-a propus ca obiectiv Yale, și acolo a ajuns. În acest clasament, Peter se situa pe undeva pe locul 300: nu extraordinar, dar onorabil, ținând seama de valoarea elevilor de la New Trier. Scopul lui era să ajungă la Universitatea din Michigan sau, poate, la școala de afaceri de la Universitatea din Illinois.

Ambele l-au respins.

Așa că s-a dus la Universitatea Indiana și nu a ajuns acolo cu sentimentul înfrângerii, dar nici cu entuziasm. Era hotărât să profite la maximum de această universitate, să

* „Liga iederei” – grup de opt universități de mare prestigiu academic și social, membre ale confederației atletice de fotbal american, din care fac parte universitățile Brown, Columbia, Cornell, Dartmouth, Harvard, Pennsylvania, Princeton și Yale. (n.tr.)

înceapă să își traseze un drum în carieră și să își plănuiască viața de adult.

Însă a remarcat imediat o diferență. La New Trier, o școală de stat destul de selectă încât să poată trece drept una privată, se considerase mereu drept o persoană oarecum obișnuită, cel puțin în ce privește studiile. Nu avea siguranța de sine a colegilor săi și nici elocvența lor înnăscută. Nu se grăbea deloc să ridice mâna, să își spună părerea, să își asume poziția de lider. La Indiana însă, studenții din căminul unde locuia și de la cursuri nu aveau la fel de multă încredere în propria persoană și nu erau la fel de vizibil înzestrați ca liceenii de la New Trier, iar imaginea lui de sine a suferit o transformare.

„Chiar m-am simțit o persoană competentă”, mi-a spus el, atunci când i-am luat un interviu în 2014, la scurt timp după ce împlinise 28 de ani. „Mi-a consolidat încrederea în mine.” S-a descurcat de minune în primul an, obținând o medie de 3,95*, ceea ce i-a adus admiterea într-un program pentru studenții cu specializare în afaceri, care aveau rezultate bune. S-a descurcat de minune și în ceilalți ani petrecuți la Indiana, atrăgând atenția profesorilor, devenind vicepreședinte al frăției studenților de la școala de afaceri din campus, strângând bani pentru a-și înființa o firmă micuță de imobiliare – cumpăra, renova și închiria căsuțe colegilor săi studenți – și găsind o modalitate, în afara campusului, de a obține interviuri la câteva dintre firmele de consultanță foarte importante, care căutau să recruteze studenți de la universitățile din Ivy League, dar care adesea treceau cu vederea școli precum Indiana. După absolvire,

* Unde 4.00 reprezintă punctajul maxim. (n.red.)

a găsit o slujbă foarte bună la filiala din Chicago a Boston Consulting Group, și aici, printre angajații noi, a recunoscut-o pe colega de la New Trier care mersese la Yale. Deși călătorise pe un drum mai plin de strălucire, ajunsese exact la aceeași destinație.

Peter a lucrat trei ani la Boston Consulting Group și alți doi la o firmă de investiții private în Manhattan. Când am stat de vorbă cu el, trecea în anul doi al ciclului de studii *graduate** la școala de afaceri Harvard. Da, a spus el, mulți dintre colegii de la Harvard aveau diplome *undergraduate* mai prestigioase decât a lui; nu, a afirmat el, nu simte că educația de la Indiana constituie un dezavantaj. În afară de asta, el și majoritatea celorlalți studenți din programul MBA de la Harvard terminaseră colegiul de cel puțin trei ani. Ceea ce învățaseră la locul de muncă, de la absolvire și până acum, avea mai multă importanță pentru încrederea în sine și pentru performanța de la Harvard decât orice învățaseră la cursuri, ca să nu mai vorbim de numele școlii absolvite.

Influența principală și temeinică a Universității Indiana, mi-a spus el, a fost aceea că l-a transformat într-o persoană mai îndrăzneată și mai hotărâtă, ajutându-l să își descopere și să își cultive o determinare pe care nu o întrevăzuse. „Am avut ocazia să fiu peștele mare într-o baltă mică”, mi-a spus el. Acum, dacă ar vrea, ar putea să înoate cu rechinii.

* *Undergraduate* și *graduate*: primul și al doilea ciclu de studii în sistemul universitar american. Cum nu avem o corespondență în limba română pentru acești termeni, am hotărât să-i păstrez ca atare. (n.tr.)

Jenna Leahy, 26 de ani, a trecut prin procesul admiterii la colegiu la doi ani după Peter. Și ea aplica de la o școală mult râvnită: în cazul ei, Academia Phillips Exeter, aflată la mai puțin de 1 km de casa unde locuia cu ai ei în New Hampshire și pe care a frecventat-o la zi. Nu era chiar în topul elevilor din clasa ei, dar avea multe note de A și B. La Exeter, una dintre cele mai faimoase școli de pregătire din America, nu era nimic de lepădat. Jenna era, de asemenea, căpitanul echipei de alergare și era activă în atât de multe organizații din campus încât, atunci când a venit ziua absolvirii, a primit unul dintre cele mai râvnite premii acordate unui elev care a adus un renume special academiei.

Jenna avea un singur punct slab evident: punctajul la matematică de la testul SAT era de numai 600* și ceva. Multe colegii selective erau mai interesate ca niciodată să se asigure că fiecare student din anul întâi are note mari la SAT, pentru că acesta era unul dintre criteriile după care *U.S. News & World Report* clasifica școlile în studiul lor anual, a cărui influență crescuse exponențial de la începuturile sale din anii 1980. De fapt, colegiul la care țintea Jenna, Claremont McKenna, era atât de interesat de asta, încât mai târziu s-a descoperit că decanul responsabil cu admiterile falsificase și umflase aceste date statistice.

Jenna a aplicat devreme la Claremont McKenna. Și a fost refuzată.

A fost șocată. Nu îi venea să creadă. Și, în parte, acesta este și motivul pentru care nu a căzut în depresie, ci și-a reconfigurat rapid visurile și și-a lărgit aria, aplicând și la Universitatea Georgetown, la Universitatea Emory, la

* Punctajul maxim este de 1.600. (n.red.)

Universitatea din Virginia și la Colegiul Pomona, care este una dintre școlile afiliate Claremont McKenna. Și a mai adăugat câteva, pentru mai multă siguranță, deși era relativ sigură că nu va fi nevoie.

Veștile au venit la începutul primăverii. Georgetown a răspuns cu nu. Emory a răspuns cu nu. Refuz de la Virginia. Refuz de la Pomona. S-a simțit ca un magnet. Magnet pentru refuzuri: la începutul semestrului, primul ei iubit serios o părăsise. El era în anul doi la Stanford, genul de școală pentru care i se spunea acum că nu e suficient de bună. Dar pentru care era destul de bună? Ce naiba se întâmpla? Mulți dintre colegii de la Exeter mergeau la universități din Ivy League și altele asemenea și nu i se păreau mai capabili decât ea. Era oare din cauză că părinții lor frecventaseră aceleași școli, făceau parte din familii cu bani mai mulți decât a ei?

Tot ce știa era că ei reușiseră și ea nu.

„M-am simțit inferioară”, mi-a spus ea. „A fost o perioadă foarte, foarte deprimantă.”

După cum își amintește, a rămas în esență cu două opțiuni. Una era Colegiul Scripps: altă școală afiliată Claremont McKenna, deși nu la fel de căutată precum Pomona. Cealaltă era Universitatea din Carolina de Sud. Cei de acolo o doreau atât de mult, încât i-au oferit o bursă semnificativă. „Dar nu era suficient pentru mine”, a spus ea. „Eu voiam renume. Prestigiu.” Aceasta era urmarea procesului de admitere. Era hotărâtă să aibă, pe cât posibil, motive de laudă.

Dar a mai existat o urmare, una mai bună, care a venit mai târziu. După ce a trecut vara, a traversat țara până în California de Sud, a văzut cât de frumos era campusul de la

Scripps, a văzut cât de bine se simțea acolo și și-a dat seama nu numai că cel mai zdrobitor capitol din viața ei era acum de domeniul trecutului, dar că nici nu o zdrobise. Nici pe departe. De fapt, o ajutase să separe aprobarea pe care ceilalți i-o acordau sau nu de ceea ce credea ea – ba nu, ce știa – despre sine.

S-a întâmplat ca într-o zi să se înscrie pentru o excursie de la Scripps la Tijuana, în Mexic, pentru a ajuta la zugrăvit și alte lucrări caritabile, într-un cartier foarte sărac. Și-a adus aminte de momentul în care a ajuns acolo: „Am ținut în brațe un bebeluș care abia putea să respire, iar mama lui nu avea bani ca să-și ducă copilul la doctor, deși puteai să vezi practic Statele Unite de partea cealaltă a graniței. Am fost șocată”. Acel moment i-a rămas în minte, și în anul doi a aplicat pentru o bursă care avea să îi ofere fondurile necesare pentru a trăi în Tijuana pe timpul verii și pentru a ține cursuri copiilor localnicilor. A primit-o.

Un anume tipar începea să prindă contur. „Am aplicat fără teamă pentru tot felul de lucruri”, a afirmat ea, „pentru că știam acum că am valoare, chiar dacă nu sunt acceptată.” Respingerea era doar o întâmplare. Îi putea supraviețui.

S-a înscris la un concurs desfășurat la școala ei pentru a petrece alături de Jimmy Carter un weekend printre oamenii săraci din Mexic și a fost aleasă. A depus cerere pentru a studia peste hotare, în Senegal și apoi la Paris, și ambele i-au fost aprobate. După absolvire, a început să lucreze pentru Teach for America și, spre sfârșitul perioadei petrecute în organizație, a căutat să obțină un statut special de membru într-o asociație a administratorilor de școli,

statut care le era acordat de obicei numai pedagogilor cu mai multă experiență. Cu toate acestea, l-a primit și, mai târziu, a obținut o bursă federală pentru a scrie un act constitutiv de peste 300 de pagini al unei școli elementare de stat pe care dorea să o înființeze în Phoenix, unde locuiește acum. Această școală, frecventată de copii din familii cu venituri mici, s-a deschis în august 2014. Jenna este cofondator și director executiv.

„Nu aș fi avut niciodată puterea, determinarea sau curajul de a-mi asuma un asemenea risc dacă nu aș fi fost respinsă atât de categoric înainte”, mi-a spus ea. „O asemenea respingere are un fel de frumusețe, fiindcă te ajută să găsești puterea din interior.”

Exemplul lui Peter este oare incredibil? Nu cred. Oamenii înfloresc în diferite momente ale vieții și indivizi diferiți prosperă în medii diferite. Sera din liceu le este favorabilă numai unora.

Nici povestea Jennei nu este neobișnuită. Detaliile specifice, substantivele proprii: doar acestea sunt ale ei. Dar pentru fiecare persoană a cărei satisfacție și împlinire vin din desfășurarea exactă a unui scenariu predeterminat, mai există cel puțin zece, dacă nu o sută, care au fost nevoite să rearanjeze paginile și să joace un rol la care nu se așteptau, într-un teatru pe care nu și l-au imaginat. Viața este definită de mici inconveniente și de mari obstacole; succesul este determinat de capacitatea de a face diferența între cele două și de a-ți reveni în urma lor. Și nu există doar un moment, doar o răscruce de drumuri de care depinde totul.

Așadar, de ce tratează atât de mulți americani – fie ei părinți neliniștiți sau copii dezorientați – procesul admiterii la colegiu de parcă exact asta ar fi?

Cartea de față s-a născut în punctul maxim al acestui proces anual, când o altă lună martie se apropia de sfârșit și când, în discuțiile a numeroși adulți din jurul meu, auzeam tot mai mult cuvinte precum *acceptare*, *respingere*, *școală de rezervă* și altele asemenea. Copiii lor așteptau de trei luni sau mai mult ca să afle dacă aplicațiile pe care le depuseseră la școlile mult vizate erau acceptate. Răspunsurile puteau veni în orice zi. Suspansul era la maximum.

Îmi era familiar din luna martie a anului trecut și din cea de acum doi ani, pentru că, dacă trăiești printre americanii îndeajuns de înstăriți pentru a le oferi copiilor o anumită bază și susținere, ajungi să recunoști un ritm al anului și anumite momente importante în calendar. 1 noiembrie este data limită a multor aplicații pentru admiterile timpurii, 1 ianuarie a aplicațiilor pentru admiterea generală. În zilele dinainte de 1 aprilie încep să apară deciziile școlilor și eu văd cum părinții din cercul meu exultă sau se revoltă așa cum rareori o fac. Intensitatea acestor reacții mă frapază de fiecare dată, pentru că dau o importanță capitală unui cerc limitat de instituții prestigioase – și colegiilor și universităților private înaintea celor de stat – care nu este susținută de dovezi, de nenumărate povești, precum cea a lui Peter și a Jennei, de carierele și exemplele din jurul meu, de bunul simț. A pus stăpânire pe noi un fel de nebunie și influența ei pare să fie din ce în ce mai puternică.

Descriu aici modul de gândire al unui număr mic de familii americane; majoritatea vor doar să se asigure că fiii

lor merg la un colegiu decent – orice colegiu decent – și să găsească o modalitate de a-i ajuta să îl plătească. (Notă: în cartea aceasta voi folosi adesea cuvântul „colegiu” ca pe un termen atotcuprinzător și intersanjabil cu „universitate”, dar numai pentru a mă referi la ciclul *undergraduate* și la anii de studiu dintr-o instituție precum Universitatea din Michigan sau Stanford, care au și programe de master sau de doctorat.) Atunci când am întrebat-o pe Alice Kleeman, consilier de orientare școlară la liceul Menlo-Atherton din Bay Area, California, despre cele mai importante schimbări în domeniul admiterii din ultimii 20 de ani, dorința arzătoare de a intra la o școală de elită și fixația făcută pentru aceste școli a fost abia al treilea fenomen pe care l-a menționat. Primul? „Din ce în ce mai mulți elevi nu pot să urmeze prima opțiune în materie de colegiu din cauza banilor”, a spus ea, făcând aluzie la criza economică a țării din ultimul deceniu și la costul foarte mare al învățământului superior. În al doilea rând, a menționat aspectul considerat de ea drept o evoluție pozitivă, prin care colegiile sunt dispuse să accepte imigranți fără diplome recunoscute și să le ofere ajutor financiar. Răspunsurile ei mi-au adus aminte categoric că obsesia pentru universitățile din Ivy League și pentru alte colegii considerate de aceeași valoare este mai mult un privilegiu decât un blestem.

Dar numărul părinților și elevilor care îi cad pradă nu este deloc mic și acest lucru este evident din creșterea vertiginoasă a aplicațiilor la școlile de elită și din extinderea și cheltuielile amețitoare pentru pregătirea admiterii la colegiu. Există o întregă industrie dedicată pregătirii elevilor și punerii lor într-o lumină cât mai bună, împodobirii lor cu toate premiile adecvate și cu cele mai frumoase decorații.

Pentru foarte mulți părinți și pentru copiii lor, nu este o provocare oarecare sau un scop oarecare să intre la o școală selectă. Un răspuns afirmativ sau unul negativ de la Amherst, Dartmouth, Duke sau Northwestern este considerat reprezentativ pentru valoarea unui tânăr, un verdict irevocabil privind viața pe care acesta a dus-o până în acel moment, un semn prevestitor incontestabil al succeselor sau dezamăgirilor viitoare. Învingător sau perdant: acum se dă sentința. Marea selecție brutală.

Ce nebunie! Și ce prostie!

În primul rând, jocul admiterilor este prea defectuos și prea aranjat ca să îi acordăm prea multă încredere. În alt doilea rând, caracterul experienței unui student – munca pe care o depune, abilitățile pe care și le formează, autoevaluarea care are loc, cât de descurcăreț devine – contează mai mult decât numele instituției pe care o urmează. De fapt, studenții instituțiilor cu nume mai puțin sonore cer câteodată mai mult de la ele și de la ei înșiși, convinși că au de recuperat teren, că au un dezavantaj pe care să îl compenseze. Sau, fără să mai fie nevoiți să se concentreze pe numele instituției de învățământ, trec serios la treabă. În orice caz, învățăturile deprinse într-o sală de curs, într-un laborator de științe sau într-un cămin sunt limitate. Educația reprezintă într-adevăr totul, dar ea se efectuează într-o gamă largă de condiții și în modalități infinite. Începe cu mult înainte de colegiu. Continuă mult după colegiu. Colegiul nu deține monopolul asupra elementelor componente ale succesului profesional sau ale unei vieți bine trăite.

Cunosc mulți oameni extrem de bine realizați care au urmat școli din Ivy League și alte colegii private selecte și

au beneficiat de ele exact așa cum ar trebui să beneficieze absolvenții acestor instituții. Cunosc și mai mulți care au urmat universități și școli de stat fără o reputație majoră, și în cartea aceasta vă voi face cunoștință cu câțiva, descriind drumul urmat de ei, dându-le posibilitatea să reflecteze la realizările lor și punând colegiul într-o lumină mai echilibrată, mai sănătoasă și mai corectă. Cunosc chiar și destui oameni cu rezultate deosebite, care nu au absolvit colegiul. Nu aș recomanda acest ultim traseu, dar motivele mele nu sunt numai practice. Sunt de natură intelectuală, filosofică, spirituală. Colegiul reprezintă o ocazie unică de a analiza idei și de a te bucura de ele, de a-ți antrena serios creierul și de a-ți cerceta temeinic sufletul, de a-ți da seama cât de mare este lumea și de a reflecta la locul pe care ți-l dorești în ea. Și toate acestea se pierd în nebunia admiterilor, care transmite mesajul că un colegiu este un sanctuar care trebuie cucerit – o graniță care trebuie traversată, iar nu un teren pe care trebuie să rămâi și pe care să îl cultivi.

Nebunia aceasta are multe cauze, și voi analiza câteva în paginile următoare. Dar ea nu poate fi despărțită de capitolul despre viața americană și deteriorarea mentalității americane, în care nu numai Chevrolet și Cartier își fac griji pentru „brandul” lor, ci și oamenii obișnuiți, și în care orice ne putem imagina este împărțit în microclimate ale privilegiilor și validării. În parcul de distracții, poți să intri ca toată lumea, poți să cumperi un permis special sau un pachet chiar și mai sofisticat, care îți permite să nu mai aștepți deloc la rând. În lanțul de săli de fitness Equinox, antrenorii sunt desemnați printr-un număr – rangul 1, 2 și 3 – care le semnaleză experiența și tariful pe oră și în anumite cluburi Equinox există separeuri de lux, unde se folosește

tehnologia de scanare oculară pentru a identifica cine are dreptul să intre. În avion nu mai avem doar clasa întâi și economic. Pentru o taxă suplimentară, avem loc mai mult pentru picioare. Pentru cei care călătoresc frecvent, avem scaune la marginea rândului, îmbarcare din timp și prioritate la locul de bagaje de deasupra capului. Te ridici și te agăți de un statut desemnat, cu tot cu avantajele lui: aur, argint, platină, diamant. De prin 2015, în Statele Unite nu numai pantofii, gențile și mașinile SUV îți indică statutul și cât de demn de invidiat ești. Sunt mult mai multe lucruri și colegiile au urcat din ce în ce mai sus în acest clasament: împotriva oricărei rațiuni și cu consecințe inutile de dureroase.

„Cererea pentru instituții de elită este foarte mare”, mi s-a plâns într-o zi Anthony Carnevale. El este director al Centrului pentru educație și forță de muncă de la Universitatea Georgetown, care studiază relația și interdependența dintre cele două, și am apelat la el de mai multe ori în timp ce lucram la articole despre învățământul superior pentru *New York Times*. Este informat. Este înțelept. Și este consternat și extrem de frustrat de importanța pe care o dau atâtea familii presupusei faime a colegiului ales și de spaima cu care copiii abordează procesul de admitere.

„Viața are o curgere lentă și nu este chiar atât de important dacă intră sau nu la colegiul ales”, a spus el. „Nu e ca și cum ar merge la închisoare în loc să meargă la Yale. În loc să meargă la Yale, merg la Universitatea din Wisconsin sau la altă școală unde pot primi o educație excelentă.”

„Ar trebui să se gândească mai mult la ce vor *face* cu viața lor”, a continuat el. „Iar colegiul ar trebui să îți dea posibilitatea să trăiești mai din plin în timpul pe care îl ai

la dispoziție.” Trebuie să te pregătească pentru următorul capitol de învățare și pentru cel care vine după aceea. Trebuie să favorizeze autocunoașterea pentru a ști mai multe despre punctele tale forte, despre cele slabe și despre valori și pentru a putea folosi aceste informații ca punct de sprijin și busolă într-o lume tumultuoasă și imprevizibilă. Trebuie doar să te pregătească de drum, și, dacă te aștepți să fie o garanție a unei călătorii liniștite, atunci ai necazuri mult mai mari decât o scrisoare de respingere.

În martie 2014, chiar înainte ca Matt Levin să înceapă să primească răspunsuri de la școlile la care aplicase, părinții lui, Craig și Diana, i-au dat o scrisoare. Le era indiferent dacă o citea imediat, dar voiau să știe că fusese scrisă înainte să afle cum s-a descurcat. Era răspunsul lor la dorința și groaza exagerate care îl cuprinseseră atât pe el cât și pe atât de mulți dintre copiii din anul terminal de la liceul Cold Spring Harbor, dintr-o suburbie din Long Island a New York-ului. Era apelul lor la echilibru.

Matt, la fel ca mulți dintre colegii lui, țintea la universitățile din Ivy League: în cazul lui, Yale, Princeton sau Brown. Bazele erau puse. Bifase toate punctele necesare. Note bune la testul SAT? După ce făcuse meditații în privat, lucru obligatoriu pentru copiii din comunitatea clasei de mijloc superioare din care făcea parte, obținuse un punctaj aproape de media pentru studenții de la universitățile din Ivy League pe care le avea în vizor. Sport? Făcea parte din echipa de baseball a liceului Cold Spring Harbor, jucând pe post de al doilea baseman sau shortstop. Muzică? Cânta la saxofon alto în câteva dintre formațiile liceului. Rezultate

la învățătură? Primise un premiu special pentru elevii din primul an cu media cea mai mare și era membru aproape al tuturor asociațiilor de elevi din școală. Caracter? Adunase mai mult de o sută de ore de muncă în serviciul comunității.

Pentru Yale, Princeton sau Brown nu a fost suficient. Primele trei opțiuni ale lui Matt l-au refuzat.

Iată ce mi-a spus mama lui, Diana, în ziua în care el a primit veștile: „Pentru prima oară în 17 ani nu a vrut să vorbească cu mine. De-abia dacă m-a privit. Mi-a zis: «Nu-mi spune nimic și nu mă atinge». Apoi a dispărut ca să facă un duș și acolo și-a înecat practic amarul în următoarele 45 de minute”. A fost tăcut toată seara, în timp ce încerca să își adune energia ca să învețe pentru un test la fizică. S-a dus la culcare după miezul nopții: tot mut, tot retras în sine.

În dimineața următoare, s-a mobilizat și a plecat de acasă îmbrăcat cu un tricou cu numele școlii care fusese a patra lui opțiune și îl acceptase: Universitatea Leigh. Citise deja de mai multe ori scrisoarea părinților. Faptul că s-au simțit obligați să o scrie spune la fel de multe despre obsesia deformată a societății noastre pentru colegiile de elită ca și despre căldura, înțelepciunea și generozitatea soților Levin. Redau mai jos câteva fragmente, pentru că mesajul este unul pe care trebuie să îl audă mulți alți copii, nu doar fiul lor:

Dragă Matt,

În seara de dinainte să primești primul răspuns de la colegiu, vrem să știi că nu am putea fi mai mândri de tine. Fie că vei fi acceptat sau nu, asta nu schimbă nimic în legătură cu cât suntem de mândri de tine pentru tot ce ai realizat și pentru omul minunat care ai devenit. Asta nu se va schimba în funcție de ceea ce decid funcționarii responsabili cu admiterile pentru viitorul tău. Vom sărbători cu bucurie, indiferent unde ești acceptat, și cu cât ești mai mulțumit de aceste răspunsuri, cu atât vom fi și noi mai fericiți. Dar valoarea ta ca om, ca elev și ca fiu al nostru nu este diminuată sau influențată câtuși de puțin de ceea ce au decis aceste colegii.

Dacă lucrurile nu merg așa cum îți dorești, o vei apuca pe alt drum pentru a ajunge acolo unde vrei. Nu există colegiu în țara asta care nu ar fi norocos să te aibă ca student și ești capabil să ai succes la oricare dintre ele.

Te iubim din adâncul sufletului, până la cer și înapoi, enorm de mult, oriunde te-ai duce.

Mami și tati

UNU

ȘCOLILE FĂRĂ GLORIE

Soția mea își dorea foarte mult să meargă la Universitatea din Virginia, dar nu a intrat. Eu îmi doream foarte mult să merg la Georgetown, dar nu am intrat. Așa că am ajuns amândoi la Delaware. Era un loc în care am simțit cu toții că, dacă muncim din greu, s-ar putea să ne meargă bine. Nu am simțit niciodată că școala nu avea să îmi ofere mijloacele pentru a avea succes.

– Chris Christie, guvernator al statului New Jersey și absolvent al Universității din Delaware, în 1984

Există părerea larg răspândită, exprimată sau nu, că drumul spre bogăție este netezit de universitățile din Ivy League și că frâiele puterii sunt ținute de cei care au purtat roșul aprins de la Harvard, albastrul de la Yale și portocaliul de la Princeton, nu numai pe piept, ci și în suflet.

Pe cei din topul Fortune 500 nu i-a anunțat nimeni.

Sunt corporațiile americane cu cele mai mari încasări. Lista este revizuită în fiecare an. Acum, când scriu acest paragraf, în vara anului 2014, primele zece sunt, în ordine, Wal-Mart, Exxon Mobil, Chevron, Berkshire Hathaway, Apple, Phillips 66, General Motors, Ford Motor, General

Electric și Valero Energy. Și iată lista, în aceeași ordine, a școlilor de unde directorii lor executivi și-au luat diploma *undergraduate*: Universitatea din Arkansas; Universitatea din Texas; Universitatea din California, Davis; Universitatea din Nebraska; Auburn; Texas A&M; Institutul General Motors (numit acum Universitatea Kettering); Universitatea din Kansas; Colegiul Dartmouth și Universitatea din Missouri, din St. Louis. Nu apare decât o școală din Ivy League.

Directorul executiv al Wal-Mart, Doug McMillon, a terminat Universitatea din Arkansas și și-a luat masterul în administrarea afacerilor la Universitatea din Tulsa. În mod asemănător, Joe Gorder, directorul executiv al Valero, nu s-a oprit la diploma *undergraduate* de la Universitatea din Missouri din St. Louis, și a obținut un MBA în administrarea afacerilor de la Universitatea Our Lady of the Lake.

Dacă mă uit un pic mai departe pe lista Fortune 500 a directorilor executivi și îi iau pe primii 30, zăresc Universitatea din Central Oklahoma, Universitatea din Pittsburgh, Universitatea din Minnesota, Fordham și Universitatea de Stat din Pennsylvania, alături de Cornell, Princeton, Brown, Northwestern și Tufts. Este un amestec extrem de divers, care reflectă nenumăratele trasee către un post mult dorit.

Dintre directorii executivi de origine americană ai primelor o sută de corporații de pe listă, cam 30 au mers la colegii din Ivy League sau la cele aproximativ 12 școli, cum ar fi MIT sau Bowdoin, cu metode de admitere la fel de drastice. Câțiva și-au luat diploma *undergraduate* la școlile de stat extrem de apreciate în general: Universitatea din Texas, de exemplu, și Universitatea din Michigan. Dar în jur de 40 dintre ei au mers la școli de stat cu mult mai puțină

faimă, cel puțin după părerea multor elevi de liceu care vor să își continue studiile și a părinților lor; nu și-au terminat niciodată școala; sau au studiat în afara Statelor Unite. Ceilalți 25% au mers la diferite colegii private selective sau mai puțin selective și la școli de nișă sau cu un caracter religios fățiș.

Cu alte cuvinte, nu există un tipar. Niciunul. Dar în foarte multe dintre discuțiile noastre despre succes și în foarte multe portrete pe care noi, cei din mass-media, le facem indivizilor realizați, ne încăpățânăm să găsim unul. Și mergem adesea pe mâna a ceea ce este evident, echivalând realizările de mai târziu din viață cu timpul petrecut într-o enclavă exclusivistă. Este o poveste mai simplă decât să spunem că orice este posibil. Este o mitologie cu mai multă greutate: avem cavalerii strălucitori ai mesei rotunde, aleși de tineri și înzestrați cu noroc pe vecie, și apoi îi avem pe vasalii care se descurcă cum pot de cealaltă parte a șanțului cu apă.

Este reprezentativă discuția despre locuitorii favorizați de soartă de la adresa 1600 Pennsylvania Avenue*. În ultimii ani am auzit de nenumărate ori că școlile de elită controlează Casa Albă, pentru că ultimii patru președinți sunt înveșmântați în culorile Ivy League. Barack Obama și-a luat diploma *undergraduate* la Columbia, iar diploma în Drept la Harvard. George W. Bush a mers de la Yale la Școala de Afaceri Harvard. Bill Clinton: Georgetown și apoi a făcut dreptul la Yale. George H.W. Bush este licențiat la Yale.

* Adresa Casei Albe. (n.tr.)

Dar acesta este doar un fragment din întreaga poveste, a cărei morală nu o reprezintă magia care a avut loc în momentul în care acești bărbați au fost acceptați de cele mai exclusiviste cluburi din învățământul superior. Inițial, Obama nu a *început* colegiul în Ivy League. Imediat după liceu a mers la Colegiul Occidental din Los Angeles. Columbia a urmat mai târziu, printr-un transfer, dovedind că selecția inițială nu este definitivă.

Cât despre cei doi Bush, amândoi au intrat la Yale pentru că mai învățaseră acolo și alți membri ai familiei. Prescott Bush, senator al Statelor Unite, studiasse acolo înaintea lor, pavând drumul pentru fiu și nepot. Pentru cei doi George, să intre la Yale nu a fost atât un simbol al aprobării și o trambulină către măreție, cât un fapt inevitabil, iar traiectoria vieții celor doi a avut probabil mai mult de-a face cu descendența lor – cu legături ce nu țineau de Yale în sine – și nu cu ceva care i-a încântat pe cei din comisia de admitere de la Yale sau cu ceva ce au prins în sălile de curs din campusul din New Haven. Nu spun asta ca pe o insultă și nici nu le desconsider talentele. Nu fac decât să descriu cum funcționează lumea.

Dar hai să privim dincolo de cei doi Bush, Clinton și Obama. Hai să extindem cercul greilor din politică, mergând în trecut mai îndepărtat. Ronald Reagan? A urmat Colegiul Eureka, o școală mică din Illinois care, în 2014, era clasată doar pe locul 31 între „colegiile regionale (Midwest)” în nefastul studiu *U.S. News & World Report*. Jimmy Carter? S-a mutat de mai multe ori în anii de colegiu, ajungând nu doar la Academia Navală a Statelor Unite, ci și la Colegiul

Georgia Southwestern și la Georgia Tech. Richard Nixon și-a luat licența la Colegiul Whittier din sudul Californiei. Lyndon Baines Johnson la Colegiul Pedagogic Southwest Texas.

Și dacă îi luăm în considerare pe contracandidații lor și pe politicienii care nu au ajuns la Casa Albă, dar au fost nominalizați pentru alegerile prezidențiale din partea partidului lor, multitudinea de colegii este la fel de diversă. Vicepreședintele Joe Biden a mers la Universitatea din Delaware (și apoi la Drept, la Universitatea Syracuse). Paul Ryan, candidatul republican pentru funcția de vicepreședinte din 2012, a studiat la Universitatea Miami din Ohio. John Edwards, candidatul democrat pentru funcția de vicepreședinte din 2004, și-a luat diploma *undergraduate* de la Universitatea de Stat din Carolina de Nord și diploma în Drept de la Universitatea din Carolina de Nord din Chapel Hill.

Ezit să vorbesc despre educația lui Dan Quayle, vicepreședintele țării din 1989 și până în 1993, dat fiind că a devenit cunoscut în mare măsură din cauza faptului că nu a știut cum se scrie cuvântul *potato* (cartof). (I-a mai pus o vocală, agățându-i un *e* la sfârșit.) Dar nu s-a aflat decât la *un pas* de fotoliul prezidențial și a ajuns aproape de această poziție în stat trecând pe la Universitatea DePauw din Indiana și pe la școala de Drept de la Universitatea Indiana. Educația lui Biden la Delaware, a lui Edwards la Carolina de Nord, a lui Quayle la Indiana și a lui Carter la Georgia ne clarifică ceva important: dacă o persoană își face o carieră legată strâns de o anumită zonă geografică, o școală din acea zonă poate fi mai relevantă și mai utilă decât o instituție selectă din altă parte. Iar Biden, Edwards, Quayle și

Carter și-au făcut cu toții o asemenea carieră. Primii trei au câștigat alegeri pentru Senatul SUA în statele în care au studiat. Treapta care l-a catapultat pe Carter către Casa Albă a fost postul de guvernator din Atlanta.

Dintre cei 100 de bărbați și femei aflați în Senatul Statelor Unite la mijlocul anului 2014, mai puțin de 30 și-au luat diploma la colegii din Ivy League sau la cele din cercul un pic mai larg al școlilor considerate în general de valoare asemănătoare acestora. Aproape 50 dintre ei au mers la colegii de stat și private situate cu mult sub primele 25 de locuri din clasamentele convenționale, cărora atât de mulți americani le acordă o mare importanță. Și imaginea este asemănătoare și în cazul celor 50 de guvernatori din aceeași perioadă. Un sfert dintre ei au mers la cele mai selecte școli private și de stat. Aproape la fel de mulți au mers la colegii private, care nu le dau palpații candidaților, și peste o treime au mers la școli de stat care nu sunt extraordinar de selective.

Nikki Haley, senator republican de Carolina de Sud, se află în ultimul grup menționat. Atunci când a preluat funcția, în ianuarie 2011, nu avea decât 38 de ani, ca să nu mai pomenim de faptul că e femeie, făcea parte dintr-o minoritate etnică (are origini indiene) și era la conducerea unui stat sudic conservator. Diploma ei de colegiu este de la Universitatea Clemson, al cărei renume în Carolina de Sud depășește cu mult reputația ei națională și reprezintă un exemplu pentru politicienii a căror educație superioară le adâncește rădăcinile – și dreptul de a conduce – în statele pe care ajung să le conducă sau să le reprezinte. Mi-a spus că, dacă vrei să faci carieră în Carolina de Sud, nu există

emblemă mai bună decât cea de la Clemson. Presupun că o persoană din Alabama ar putea să spună același lucru despre influența locală a Universității Auburn și o persoană din Dallas ar confirma puterea deținută în oraș de Universitatea Metodistă din Sud. Geografia joacă un rol foarte important atunci când punem întrebarea referitoare la care colegiu oferă cea mai bună lansare din punct de vedere profesional.

Haley mi-a spus că, în Carolina de Sud, „dacă te uiți la absolvenții de la Clemson, rețeaua pe care o avem este pur și simplu uimitoare. Înlătură imediat barierele, dă rapid posibilitatea să aibă loc tranzacții care nu ar fi avut loc în mod normal. Dacă vii în Carolina de Sud și ai mers la școală în alt stat, pierzi toată această rețea. Și, în caz că ai candida pentru o poziție, este o mare bilă albă în CV să poți spune că ai mers la una dintre școlile din stat”.

Și mai important, a spus ea, Clemson i-a oferit un început cu totul nou în viață. A crescut într-un orașel din Carolina de Sud, în care aproape nimeni nu avea culoarea pielii familiei ei și nici nu arăta ca ei. Avea nevoie să se simtă mai puțin izolată și să facă cunoștință cu tot felul de arte, sporturi și oameni cu diverse vocații care nu existau în comunitatea ei, dar avea nevoie și de un sentiment al continuității și al familiarității: o tranziție pe care s-o poată gestiona. Clemson, o universitate mare din statul său natal, îndeplinea aceste cerințe. „Eu eram o fată dintr-un oraș de provincie și Clemson avea o atmosferă ca de orașel, dar era destul de mare încât să poți să evoluezi”, a spus ea. A început cu o specializare în management în industria textilă; a trecut la contabilitate; a lucrat suplimentar ca asistent al

unui chiropractician, ca să-și poată plăti studiile; după absolvire, a acceptat o slujbă la o companie care se ocupa de reciclarea deșeurilor, și nu a intrat în politică timp de câțiva ani. Atunci când am vorbit cu ea, cel mai mare dintre cei doi copii ai ei tocmai începuse să se gândească serios la colegii, dar nu la cele din Ivy League sau la Northeast. „La în considerare Clemson”, mi-a spus Haley.

Hai să mai rămânem un pic la politicieni și la politică și să îi analizăm pe cei care, în toamna anului 2014, erau aduși cel mai des în discuție ca fiind potențiali candidați la prezidențialele din 2016. Acest grup include mulți competitori fără diplome *undergraduate* prestigioase. Da, liderul era Hillary Clinton, care și-a luat diploma de licență la Wellesley, după care a mers la Facultatea de Drept de la Yale, acolo unde a luat naștere parteneriatul ei cu Bill. Dar guvernatorul de Maryland, Martin O'Malley, care abia aștepta să o depășească sau să îi ia locul dacă se clătina, a studiat la Universitatea Catolică și apoi și-a luat diploma în Drept la Universitatea din Maryland. Un alt potențial competitor, Elizabeth Warren, senator SUA din Massachusetts, a făcut cândva parte din corpul profesoral de la Harvard, dar a mers la colegiu la Universitatea din Houston și a făcut Dreptul la Rutgers. Guvernatorul New York-ului, Andrew Cuomo, care pândește de pe margine, a studiat la Fordham, apoi a urmat Facultatea de Drept Albany.

De partea republicanilor, guvernatorul statului New Jersey, Chris Christie, a mers la Universitatea din Delaware și apoi și-a luat diploma în Drept la Seton Hall; Jeb Bush la Universitatea din Texas; Rand Paul, senator de Kentucky, la Universitatea Baylor, de unde a plecat înainte de absolvire

pentru a se muta la Medicină, la Duke; Marco Rubio la Universitatea din Florida (*undergraduate*) și apoi la Universitatea din Miami (Drept); și guvernatorul statului Wisconsin, Scott Walker, la Universitatea Marquette, pe care nu a terminat-o. Universitățile din Ivy League erau reprezentate numai de guvernatorul statului Louisiana, Bobby Jindal, care și-a luat diploma la Brown, și de Ted Cruz, senator de Texas, care a mers la Princeton pentru ciclul de studii *undergraduate* și apoi la Harvard, unde a studiat Dreptul.

În majoritatea articolelor despre Cruz se menționează colegiile terminate, așa cum în articolele de la început despre Obama se insistă pe Dreptul făcut la Harvard. În numeroase articole despre Christie e omisă Universitatea din Delaware și Seton Hall. Însă într-un articol din *National Review* care nu le-a omis, autorul a simțit nevoia să le caracterizeze drept „școli respectabile, dar neremarcabile”. Și asta apărea într-un articol măgulitor, care îl lăuda pe guvernatorul de New Jersey ca pe un învingător în „războiul pentru echilibrul fiscal”. Dar autorul nu a menționat că Christie și Biden, care erau pe atunci două dintre figurile proeminente ale peisajului politic național, au mers *amân-doi* la Delaware, și nu și-a pus problema apariției unei noi forțe în rândul școlilor. Mult succes să găsești o revistă, un ziar sau o emisiune de televiziune care a făcut asta.

L-am întrebat pe Christie dacă a remarcat și el o tendință de a menționa originile Ivy League ale unor politicieni și de a omite studiile obișnuite ale altora, și cum i se pare acest lucru.

„Cred că există o părere preconcepută că, dacă oamenii au mers la Princeton, Harvard sau Yale, acesta este un lucru important”, mi-a spus el. „Și că, dacă au mers la Rutgers, la Universitatea din Delaware sau la o școală asemănătoare, atunci e mai puțin important. Este acea părere preconcepută pe care o avem cu toții că în aceste școli se face o educație mai bună.”

„Este interesant”, a adăugat el, „pentru că fiul nostru cel mare merge la Princeton și îmi amintesc că, atunci când a aplicat, m-a întrebat: «Dacă intru, vrei să mă duc acolo?» «Sigur», i-am zis. «Dar tu ai mers la Delaware și ți-a fost foarte bine», a zis el. «Ai dreptate, dar a trebuit să muncesc mult mai mult», i-am spus eu. Asta este diferența. Se presupune că, dacă ai mers la Princeton, ești mai deștept decât un tip obișnuit.”

E o presupunere corectă? „Nu cred”, a spus Christie. „Când ai 15 sau 17 ani, se întâmplă multe lucruri care îți afectează posibilitatea de a intra la o asemenea școală.” Anii terminali de liceu reprezintă doar o perioadă scurtă din viață, cu multe evenimente înaintea lor și cu multe alte evenimente viitoare, multe suferințe și coborâșuri, iar inteligența este doar o parte din ceea ce îți permite, în acea perioadă, să ai acces în anumite locuri.”

Christie, care a absolvit liceul în 1980, a declarat că a aplicat la mai multe școli de stat și private, inclusiv la Georgetown, prima sa opțiune, care l-a respins. S-a dus la Delaware în principal pentru că „mi-au oferit o bursă frumușică”, a spus el. „Familia mea nu era deloc înstărită și asta a contat enorm.

Al doilea motiv a fost acela că m-am dus să o vizitez – e ciudat cum iei decizii atunci când ai 17 sau 18 ani – și toată lumea părea să fie fericită și să se simtă bine”, a adăugat el. „Campusul era frumos și relativ aproape de casă. A fost foarte simplu.”

Atunci când l-am întrebat dacă, după ce a ajuns efectiv să stea în campus, i s-a mai părut că Delaware fusese decizia corectă, răspunsul lui nu s-a referit la cămin, la grupul inițial de prieteni, la cursurile la care se înscriesese sau la altele asemănătoare, ci a scos în evidență faptul că, la colegiu, la fel ca peste tot, intervin lucruri neplănuite, care te dau peste cap. În scurt timp a fost recunoscător pentru Delaware, mi-a spus, pentru că era aproape de casa părinților lui din New Jersey, iar el a ajuns să își dorească și să aibă nevoie să revină des acasă, în primul an de colegiu, când mama lui a fost diagnosticată cu cancer de sân.

Este recunoscător și acum. Acolo a întâlnit-o pe soția lui, Mary Pat. S-a specializat în științe politice, cu specializare secundară în istorie și, fie că a fost o trăsătură a mediului de la Delaware, fie a personalității sale, profesorii i-au stat la dispoziție și câțiva i-au devenit prieteni de-o viață, dintre care unul care s-a oferit voluntar pentru campania telefonică, atunci când Christie a candidat pentru funcția de guvernator, în 2009. Și a avut atributele unei universități de stat care nu se regăsesc pe deplin la majoritatea școlilor private de elită. „La o școală ca Delaware am găsit o adevărată diversitate din punct de vedere al clasei economice și sociale a oamenilor de acolo. Am întâlnit foarte mulți oameni diferiți, care aveau multe experiențe diferite de viață.” Deși este un lucru deosebit de avantajos

pentru un politician, evident că este util și în cazul altor medii de lucru.

„Îmi aduc aminte cu mult drag de acei patru ani”, a spus el. „M-am distrat de minune și am avut experiențe extraordinare. Nu aş schimba nimic.” Prin intermediul celor patru copii ai lui, dintre care al doilea este în primul an la Notre Dame, a observat că oamenii venerează și acordă și mai multă importanță școlilor de elită decât în trecut; a simțit acest lucru mai ales la școala Delbarton din Morriston, New Jersey, acolo unde a absolvit fiul său Andrew, cel de la Princeton, în 2012. Din clasa lui Andrew de la Delbarton, 10 copii au mers la Princeton, mai mulți decât la orice alt colegiu, și alți 16 au mers la alte colegii din Ivy League. Numai unul a mers la Delaware. Știu asta pentru că școala publică are toate informațiile pe site pentru elevi și părinți, și aici poți să afli cum s-au descurcat absolvenții de la Delaware, informațiile întinzându-se pe parcursul mai multor ani.

Vorbind atât despre el cât și despre soția lui, Christie a spus: „Lucrul care ne-a tulburat foarte tare a fost presiunea extraordinară pe care unii părinți o puneau pe copiii lor încă din clasa a șaptea sau a opta. E ceva despre care nu prea știm ce efect va avea asupra copiilor pe termen lung. Mi-e teamă că acești copii își vor aprecia mereu valoarea de sine în funcție de reușita de a urca treapta pe care societatea le-a pus-o în față, exact atunci când trebuie. Și asta este periculos pentru că în viață mai aluneci, mai cazi”.

Christie a spus că s-a dus la Seton Hall după Delaware, fiindcă nu avea note pentru o facultate prestigioasă de Drept și s-a gândit că, dacă nu avea să facă parte din eșalonul de

sus, ar trebui să se afle în New Jersey, acolo unde intenționa să practice avocatura și să își urmeze cariera. A fost interesant să îl aud vorbind despre rezultatele mai slabe la învățătură, pentru că, oricum l-ai considera pe Christie – fie că ți se pare îndrăzneț, agresiv, un politician sincer așa cum nu s-a mai văzut sau un intrigant egocentric – are o gândire deosebit de ageră și un talent oratoric ieșit din comun. Odată, la o strângere de fonduri desfășurată la o școală publică, l-am auzit ținând un discurs de o jumătate de oră, fără prompter sau notițe, și fiecare propoziție, fiecare paragraf a fost impecabil. Notele de 10 pe linie la școală nu echivalează cu abilități profesionale excepționale, și acesta este doar unul dintre nenumăratele motive să punem la îndoială obsesia pentru colegiile care acceptă numai studenții cu cele mai mari medii.

Mai multe dintre geniile politice aflate în spatele președinților și campaniilor prezidențiale recente și-au șlefuit intelectul la școli cu o reputație relativ modestă. Donna Brazile, conducătoarea campaniei din 2000 a lui Al Gore, prima persoană de culoare care a administrat o candidatură la prezidențiale, a absolvit la Universitatea de Stat din Louisiana. Maggie Williams, care a administrat campania din 2008 a lui Hillary Clinton, a absolvit la Universitatea Trinity din Washington, un colegiu mic pentru femei. Karl Rove, asistent de mult timp al lui George W. Bush, căruia i se spunea uneori „creierul lui Bush”, a trecut pe la Universitatea din Utah, Universitatea din Maryland și apoi la Universitatea George Mason. Nu a obținut nicio diplomă.

Steve Schmidt, strateg cu experiență al nefericitei campanii prezidențiale a lui John McCain din 2008, a mers

– atenție! – la Universitatea din Delaware, colegiul unde a terminat și David Plouffe, care a administrat triumfătoare campanie prezidențială a lui Obama din același an, care a făcut istorie. În 2012, administrarea campaniei lui Obama a căzut în sarcina lui Jim Messina. Este absolvent al Universității din Montana.

Atât Schmidt cât și Plouffe au plecat de la Delaware fără diplomă. Niciunul dintre ei nu a adunat suficiente credite pentru a absolvi. Dar atunci când s-au întors în campus, în primăvara anului 2009, pentru a discuta despre campania din 2008, rectorul a cerut să se întâlnească cu ei și le-a spus, după cum își amintește Schmidt: „Măi băieți, ne omorâți cu zile, trebuie să terminați colegiul”. Delaware dorea să îi aibă printre absolvenți, așa că rectorul le-a explicat ce au de făcut. Plouffe a spus că trebuie să facă un curs de nutriție, unul de dezvoltare umană și unul de matematică. Schmidt avea nevoie doar de un curs de matematică: cel pe care trebuia să îl facă și Plouffe. Le-a fost desemnată aceeași profesoară de matematică, Kay Biondi, care trebuia să îi monitorizeze și să îi ajute online.

„A fost aleasă ca să lucreze cu noi la nivel psihologic, cu fobia noastră față de matematică”, a spus Schmidt râzând. A declarat că uneori stătea de vorbă cu ea în diminețile de sâmbătă, într-un bar de lângă pârtiile de schi din Vermont, cu un Bloody Mary în mână. Și alte dăți îl suna pe Plouffe, fostul său adversar, ca să își plângă de milă împreună, fiindcă erau din nou studenți, după atâția ani.

„Amintiri frumoase”, mi-a scris Plouffe într-un e-mail, poate sarcastic, poate nu. A adăugat că el și Schmidt „au devenit din adversari feroce niște prieteni buni”. Plouffe a

terminat repede cursurile și și-a luat diploma în 2010. Schmidt a mai târâgănat o vreme și a obținut-o în 2013.

Schmidt a spus că, deși mulți dintre consilierii politici din campaniile electorale și din guvern au mers la colegii de elită, „nu cred că există foarte mulți oameni la nivelul superior al conducerii campaniilor cu diplome Ivy League.” L-am întrebat dacă are vreo teorie legată de motivul acestui lucru. „Cred că motivul este în parte acela că politica de campanie este o treabă dură, o treabă dură din punct de vedere emoțional. Cred că este nevoie de mult bun simț, de un amestec de inteligență emoțională și IQ, lucruri care nu sunt neapărat niște calități ale persoanelor care ies din universitățile de elită, dacă ar fi să facem generalizări și să categorisim.”

În mai 2014, sociologul D. Michael Lindsay a publicat rezultatele unui studiu numit Studiul de Platină, care a analizat interviuri cu 550 de lideri americani, inclusiv peste 250 de directori executivi de corporații, peste 100 de lideri ai unor organizații nonprofit importante, câțiva foști președinți și mulți oficiali guvernamentali. Obiectivele lui Lindsay erau să vadă de unde proveneau ei, cum au ajuns la destinație și cum au gândit și s-au purtat odată ajunși acolo.

„M-am așteptat categoric să observăm că un mare procent dintre ei au mers la școli extrem de selective, atât la liceu, cât și în învățământul superior”, mi-a mărturisit el. Dar a descoperit că nu era deloc așa, după cum scrie în cartea care a luat naștere în urma acestui studiu, *A View from the Top: An Inside Look at How People in Power See and*

Shape the World (Vedere de la vârful: o perspectivă din interior asupra modului în care oamenii aflați la putere văd lumea și o influențează). El scrie că, „deși presupunem adesea că traseul cel mai direct către influența la nivel național trece prin universitățile importante din punct de vedere academic (cum ar fi școlile din Ivy League), aproape două treimi din liderii pe care i-am intervievat au urmat școli care nu sunt considerate instituții de elită”.

Reputația colegiilor urmate de ei, a descoperit el, a părut să conteze mult mai puțin decât reputația școlii de studii postuniversitare la care au mers după, și nu au fost refuzați de acestea din cauza colegiilor de unde veneau. „Aproape două treimi din liderii care au primit diplome *graduate* au mers la o școală din primele 10 în domeniul lor”, scrie Lindsay.

Dar convingerea că originile diplomei *undergraduate* ale unei persoane primează este de neclintit în multe cercuri, după cum am aflat atunci când m-am folosit de articolul meu din *New York Times* pentru a contesta această părere și pentru a demonstra că educația este mult mai mult decât un simbol. „A, da?”, mi-a scris un cititor. „Spuneți-mi la ce colegiu ați studiat dvs. și colegii dvs. Pun pariu că la unul din Ivy League.”

În multe cazuri, da. Dar în la fel de multe cazuri, nu. Diploma mea *undergraduate* este de la Universitatea din Carolina de Nord și am o poveste despre cum am ajuns acolo pe care am să v-o spun mai târziu. Atunci când am ajuns să scriu articole pentru *Times*, în iunie 2011, am intrat într-un grup de scriitori de succes, din care făcea parte și Maureen

Dowd*, care și-a luat diploma la Universitatea Catolică, și Gail Collins, care și-a luat-o de la Marquette. Nicholas Kristof și Ross Douthat au mers într-adevăr la Harvard și David Brooks, la Universitatea din Chicago. Dar Joe Nocera a terminat Universitatea Boston, iar Charles Blow, Universitatea de Stat Grambling. Tom Friedman a făcut primii ani de colegiu la Universitatea din Minnesota, după care s-a transferat la Brandeis.

Pentru că am scris pe larg despre candidați, campanii și funcționari publici, cei mai importanți corespondenți pe teme politice ai ziarului se numără printre prietenii mei apropiați. Provin dintr-o gamă largă de colegii. Nu vei găsi un cronicar mai inteligent sau mai sofisticat al finanțelor națiunii decât Jennifer Steinhauer, care înainte a fost redactor-șef la sediul din Los Angeles. A mers la colegiu la Școala de Arte Vizuale din Manhattan. Nu vei găsi analist politic mai înțelept decât Adam Nagourney, puternic implicat în relatarea a cinci curse prezidențiale pentru *Times*. A mers la Universitatea de Stat din New York, Purchase. Carl Hulse, probabil cel mai de încredere comentator al activității Congresului de la *Times*, a studiat la Universitatea de Stat din Illinois.

Jim Rutenberg, care a fost corespondentul principal al ziarului pe teme politice în timpul campaniei prezidențiale din 2012 și care are acum un articol apreciat în revista de duminică a ziarului, a urmat Universitatea din New York,

* Maureen Dowd (n. 1952) este una dintre cele mai prestigioase editoriale din SUA. Scrie cu preponderență despre problemele și politicile celor care ocupă fotoliul de la Casa Albă. În anul 1999 a câștigat Premiul Pulitzer. (n.red.)

pe vremea când era semnificativ mai puțin selectivă, dar nu și-a luat diploma. A avut dificultăți financiare și în familie, care l-au făcut să amâne, însă care, până la urmă, nu l-au împiedicat, fiindcă a avut și are ceva mai bun decât orice diplomă: istețime, determinare și grație atunci când are de-a face cu alți oameni, calități pe care le au în comun, în măsură diferită, toți jurnaliștii pe care i-am menționat. Carierele lor nu s-au clădit pe numele colegiului urmat, ci pe abilități atent șlefuite, pe o etică aprigă a muncii și pe o atitudine pozitivă.

Echipa de la *Times* nu reprezintă o anomalie. După ce au fost anunțați câștigătorii Premiilor Pulitzer pentru jurnalism în 2014, m-am uitat să văd unde au făcut colegiul. Școlile americane de pe acea listă erau: Universitatea din Richmond, Universitatea Syracuse, Colegiul Boston, Universitatea din Carolina de Sud, Colegiul Middlebury, Universitatea din Michigan, Universitatea din Minnesota, Universitatea Boston și Stanford. Am dat înapoi un an, la câștigătorii premiilor Pulitzer pentru jurnalism din 2013. Am găsit Northwestern, Universitatea St. Thomas, Universitatea din Georgia, Universitatea Boston, Universitatea din Colorado-Boulder, Yale, Universitatea Indiana, Universitatea din Chicago, Universitatea Gannon și Universitatea din Minnesota.

Și am mai dat un an înapoi. Câștigătorii premiului Pulitzer din 2012 au studiat la Colegiul Colby, Universitatea din Maryland, Villanova, Universitatea Bowling Green State, Purdue, Penn State, Cornell, Columbia, Pomona, Yale, Școala de Fotografie Rhode Island, Colegiul Lewis & Clark și Universitatea de Stat din New York, Binghamton.

Jurnalistul care a mers la ultima dintre aceste școli este prietenul și colegul meu de la *Times*, David Kocieniewski. A câștigat pentru reportaj explicativ.

În primăvara anului 2014, am predat amândoi câte un seminar ca profesori invitați la Princeton. Ironia acestui fapt l-a distrat. În urmă cu aproximativ trei decenii, Princeton îl refuzase. La fel și Harvard. Și Brown. Universitatea de Stat New York (SUNY) din Binghamton a fost una dintre soluțiile de rezervă și mi-a spus asta pentru că studenții de aici se considerau spirite mai libere decât majoritatea. „Obișnuiau să spună că urmează echivalentul lui Brown în ceea ce privește universitățile de stat, deși nu am auzit pe nimeni de la Brown să spună că sunt echivalentul SUNY din Binghamton dintre colegiile Ivy League.”

A spus că a fost o mană cerească faptul că a mers acolo, deoarece cu greu și-ar fi permis un colegiu privat. Dar chiar și cu reducerea taxei de care a beneficiat din partea statului, a trebuit să lucreze pentru a se întreține, și în primii doi ani a muncit 15 ore pe săptămână ca om de serviciu. A fost una dintre numeroasele slujbe lipsite de strălucire avute de-a lungul anilor, inclusiv în perioada de pe la douăzeci și ceva de ani, când a lucrat ca șofer al unei furgonete cu înghețată Mister Softee, în Buffalo. „Ah, vara la Softee”, a spus el. „A fost cea mai proastă slujbă. Lucrezi în fiecare zi în care arde soarele. Ești liber atunci când plouă. Și habar nu ai câte glume cu impotenți există până când nu conduci o camionetă Mister Softee*.”

Jurnalismul nu este, bineînțeles, reprezentativ. (Dar la o adică, nicio profesie nu este.) Așa că mi-am îndreptat

* Mister Softee – Domnul Moale. (n.tr.)

privirea într-o altă direcție, către lumea științei, și am examinat colegiile terminate de 102 bărbați și femei, majoritatea oameni de treizeci sau patruzeci și ceva de ani, care au fost invitați la Casa Albă pentru a primi Premiul prezidențial pentru oamenii de știință și inginerii aflați la începutul carierei (PECASE). Nu am găsit informațiile despre colegiul urmat de opt dintre cei 102 câștigători; dintre ceilalți, 72 au studiat în Statele Unite și lista școlilor urmate nu este câtuși de puțin dominată de instituții precum Stanford sau Massachusetts Institute of Technology, deși ambele apar pe listă de mai multe ori.

Dar la fel apar și Rutgers, Universitatea din Arizona și cea de stat din Carolina de Nord. Școlile de stat, inclusiv acestea trei, reprezintă doar un pic sub jumătate din listă. Atunci când ai luat în considerare și școlile private și de nișă aflate în afara Ivy League – și prin asta nu înțeleg Stanford, MIT, Wellesley și Smith, ci instituții precum Universitatea Adelphi, Colegiul Linfield și Colegiul Augustana – avem acoperite aproape două treimi din listă. Importanța îndoielnică a colegiului la care merge o persoană capabilă și determinată era subliniată de altceva. Atunci când căutam originile educației acestor distinși oameni de știință și ingineri, în general era ușor să găsim numele școlilor la care studiaseră pentru ciclul *graduate*. Angajatorii lor avuseseră grijă să treacă aceste informații în profilul lor de pe internet. A fost mai puțin ușor să aflăm colegiile urmate de ei, care adesea nici nu erau menționate. Era clar că acei patru ani erau considerați drept o perioadă de pregătire, nu operațiunea în sine; ca atunci când îți dregi glasul pentru a începe să cânti. Colegiul nu era considerat cea mai riguroasă sau cea mai aplicată activitate realizată de acești oameni

de știință și ingineri și nici nu era locul de unde fuseseră culeși pentru a fi angajați pe termen lung. Cu fiecare an trecut după terminarea lui, se diminuea relevanța acestuia pentru ceea ce erau și pentru felul în care fuseseră școliți.

Diversitatea colegiilor la care studiaseră premianții PECASE nu era deosebită de ceea ce am întâlnit atunci când i-am cercetat pe recentii câștigători ai „burselor pentru genii” de la Fundația MacArthur. Printre colegiile făcute de cele 24 de genii desemnate în 2013 se numărau SUNY Purchase, SUNY Albany, Universitatea de Stat din Louisiana, Villanova, DePaul și Universitatea din California, Santa Barbara. Iar printre colegiile terminate de cele 21 de genii din 2014 se numărau Universitatea din Kansas, Universitatea din Cincinnati, Colegiul Coker, Universitatea din Illinois, Universitatea de Stat Columbus și Universitatea din Maryland. Analiza mea asupra câștigătorilor din 2009 și până în 2014 a arătat că mai mult de jumătate dintre geniiile MacArthur au studiat în ciclul *undergraduate* la școli de stat și private care nu sunt plasate de obicei în eșalonul superior.

* * *

Bineînțeles că toate aceste eșantioane de date înfățișează în general oamenii care au terminat colegiul de mai bine de un deceniu – în cele mai multe cazuri, de mult mai mult. Nu spun multe despre soarta absolvenților relativ recent. Dar un site numit 60second Recap a pătruns în acest subiect cu o postare genială și amuzantă a lui Peter Osterlund, ca răspuns la lista „30 sub 30”^{*} a tinerilor americani

* *30 Under 30*, în original. (n.red.)

promițători, pe care revista *Forbes* a început să o publice anual. Lista numește de fapt 30 de persoane pentru fiecare dintre cele 15 categorii: drept, media, tehnologie, finanțe, etc., așa că ea cuprinde în total 450 de nominalizări. Postarea lui Osterlund a analizat grupul nominalizaților din 2013.

Și a luat peste picior chiar mitologizarea colegiilor Ivy League de care vorbeam mai devreme, observând că *Forbes* a avut grijă să menționeze „Harvard, Stanford, Princeton, Princeton, Princeton” în descrierea nominalizaților care absolviseră aceste școli și să le omită efectiv în cazul celor care frecventaseră altele.

„Ei bine”, a scris Osterlund, „am făcut săpături.” Și ce a descoperit? „*Forbes* ne spune de experiențele unuia dintre nominalizații 30 sub 30, ca student la Duke, dar nu menționează diplomele *undergraduate* de la Universitatea de Stat din Arizona (ASU) deținute de trei dintre tinerele celebrități.” În ce privește numărul de absolvenți ai unei școli de pe lista *Forbes*, a tras concluzia că ASU depășește în realitate Duke. Și depășește și Dartmouth. Și Cornell. Și Johns Hopkins. Și... ați înțeles ideea.

„Am descoperit că majoritatea nominalizaților 30 sub 30 au urmat colegii obișnuite – în unele cazuri, instituții obscure, în alte cazuri, școli de stat precum Universitatea din locul în care s-au întâmplat să locuiască la vremea aceea.” De exemplu, Isaac Kinde, care a fost nominalizat la categoria știință și sănătate, a făcut ciclul de studii *undergraduate* la Universitatea din Maryland, Baltimore County (UMBC), care acceptă mai mult de 60% dintre candidați. *Forbes* nu a menționat această școală. A precizat însă că Isaac urma un program combinat MD și PhD la Johns Hopkins.

L-am contactat pe Isaac, care acum are 31 de ani, pentru a afla mai multe despre cum a ajuns la UMBC. Discuția noastră mi-a adus aminte că există multe familii și comunități pentru care nebunia admiterii la colegiu este un lux exotic și de neimaginat. Fie nu au posibilitatea să ia parte la ea, fie o disprețuiesc. Și nu au neapărat de suferit fiindcă o ignoră.

Isaac a crescut lângă San Bernardino, California, și a mers la o școală parohială, unde discuțiile despre colegiu nu erau nici prea constante, nici prea intense, a declarat. El a fost o excepție: știa că își dorește o carieră în știință, aproape sigur în medicină, și a simțit că probabil nu ar trebui să rățăcească prea departe din punct de vedere geografic de căminul și părinții lui. Așa că a aplicat la câteva școli din cadrul sistemului Universității din California și la Stanford. Și a intrat peste tot.

A aplicat și la UMBC, mai exact la Programul de Burse Meyerhoff, nu pentru că ar fi aflat de el cercetând intens, ci pentru că se întâmplase să îl menționeze un prieten de familie. Programul le oferă gratuități studenților minoritari, care se dovedesc promițători în domeniile științei, tehnologiei și ingineriei. Ca să obțină bursa, Isaac a trebuit să meargă până acolo într-un weekend, pentru o serie de interviuri, și astfel a avut ocazia să vadă campusul UMBC și să îi cunoască pe câțiva dintre studenții și administratorii Meyerhoff. „Îmi amintesc de senzația imediată de confort pe care am avut-o, atât eu cât și tatăl meu”, a povestit el. Dar Meyerhoff promitea mai mult decât confort: era o comunitate strânsă care exista și era dedicată cultivării și dezvoltării bursierilor săi. Era un sistem de sprijin, o rețea

garantată. A simțit că l-ar ajuta să rămână concentrat pe munca lui și să evite numeroasele distrageri ale vieții de student. „Nu știam de existența lui, dar imediat ce l-am cunoscut, m-am gândit: «E logic. Așa și trebuie să fie. Acum că îl am în față, îl vreau.»”

Educația pe care a ajuns să o capete la UMBC, mi-a spus el, a fost excelentă, până într-atât încât să îi dea posibilitatea să aleagă dintre numeroasele școli medicale de top și să îi ofere baza de care avea nevoie pentru succesul la Hopkins, acolo unde cercetările sale din ultimii zece ani, timpul necesar pentru a-și lua diploma în medicină și doctoratul pe care l-a ales, s-au concentrat pe îmbunătățirea secvențierii ADN-ului, în așa fel încât să contribuie la detectarea anumitor tipuri de cancer. A spus însă că are un mare regret în privința UMBC: „Ar fi fost frumos să avem o echipă de fotbal. Mi-ar fi plăcut. Acum nu mă simt atât de apropiat de fotbalul universitar, cum sunt mulți dintre colegii mei. Țsta ar fi singurul regret. Aș schimba altceva având posibilitatea să privesc retrospectiv? Absolut nimic”.

„Sunt de părere că a fost un loc unic”, a spus el. „Nu am fost niciodată genul de persoană căreia să îi pese de reputația unui anumit program sau a unei anumite școli, în funcție de răspunsul la întrebarea: «Se află în primele cinci?» Cred că preocuparea aceasta este un pic greșită.” Ceea ce contează, a afirmat el, este ceea ce faci la curs și în laborator, nu drapelul școlii care îți flutură deasupra capului, nu culorile școlii în care ești îmbrăcat.

„Cred că în majoritatea colegiilor poți să capeți ceea ce îți trebuie. Cel mai important aspect care variază de la colegiu la colegiu este locația și costul.” Pentru el, costul de la

UMBC a fost potrivit. La fel și costul de la Universitatea din California, Los Angeles, o școală mult mai respectată pe scară largă, care i-a oferit și ea o bursă semnificativă. Dar UCLA, pe care a vizitat-o și i-a plăcut, probabil că nu i-ar fi oferit atenția pe care și-ar fi dorit-o și nu ar fi investit în viitorul lui așa cum a făcut-o Meyerhoff, sau cel puțin așa a considerat el. Asta i-au spus atât studiul atent al opțiunilor pe care le avea, cât și instinctul. Plus că Meyerhoff, aflată în cealaltă parte a țării față de locul în care crescuse, sigur avea să fie o aventură diferită și să-l ajute să-și lărgescă orizontul. Așa că a ales călătoria mai lungă.

La patru ani după ce a luat această decizie, fratele său mai mic, Benyam, i-a urmat exemplul, mergând tot la UMBC cu o bursă Meyerhoff. Și Benyam, care acum are 27 de ani, face și el un program combinat MD și PhD, la Harvard.

UMBC a apărut pe o listă ironică cu nominalizări „15 peste 50” în articolul critic al lui Osterlund la adresa *Forbes*, în care a clasificat și a făcut celebre colegiile terminate de nominalizării 30 sub 30 care acceptă peste 50% dintre candidați, dovedind că școlile mai exclusiviste nu au monopol asupra talentului din prezent și al gloriei viitoare. Printre celelalte 14 școli de pe lista 15 peste 50 se numărau Colegiul American River, Colegiul Westminster (aflat în Utah, nu în Marea Britanie) și Colegiul Santa Fe (aflat în Florida, nu în New Mexico). American River și Santa Fe acceptă 100% dintre candidați. Bați la ușă și aceasta se deschide larg.

Site-ul 60second Recap nu a continuat să examineze și în 2014 următorul grup de nominalizări. Așa că l-am analizat eu și am găsit iar numeroși absolvenți ai unor școli care nu sunt deosebit de selective. Erau câțiva absolvenți de la

Penn State. Unul dintre ei, Josh Blackman, era un profesor de drept care scrisese o carte despre disputa constituțională în cazul Obamacare și fondase FantasySCOTUS, o ligă fantastică populară și o piață de predicții a Curții Supreme.

O altă nominalizată, Carryn McLaughlin, era vicepreședinte la J.P. Morgan, responsabilă cu administrarea unui portofoliu de 2,7 miliarde de dolari pentru magnații din imobiliare și familiile lor. McLaughlin a apărut în categoria financiar, la fel ca și alți absolvenți ai City University din New York și ai Universității din Miami. Am aflat asta cercetând doar o mică parte din lista 30 sub 30.

Era clar că și în cazul listei din 2014 puteam să pun aceeași întrebare pe care Osterlund o pusese la sfârșitul analizei sale a nominalizaților din 2013. „Uitați-vă și spuneți-ne și nouă”, a scris el. „Un colegiu prestigios te face să ai succes în viață? Sau ți-l faci singur?”